

Nr 40.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående ersättning i vissa fall i anledning av olycksfall i arbete eller yrkessjukdom; given Stockholms slott den 11 februari 1949.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, varom föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF

Gustav Möller.

Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 11 februari 1949.

Närvarande:

Statsministern **ERLANDER**, ministern för utrikes ärendena **UNDÉN**, statsråden **WIGFOSS**, **MÖLLER**, **SKÖLD**, **QUENSEL**, **DANIELSON**, **VOUGT**, **ZETTERBERG**, **NILSSON**, **STRÄNG**, **ERICSSON**, **MOSSBERG**, **WEIJNE**, **KOCK**, **ANDERSSON**.

Efter gemensam beredning med cheferna för försvars-, kommunikations- och finansdepartementen anmäler chefen för socialdepartementet, statsrådet **Möller**, uppkomna frågor angående ersättning i vissa fall i anledning av olycksfall i arbete eller yrkessjukdom samt anför.

Till en början torde jag få redogöra för nio särskilda ärenden, där ersättning enligt olycksfallsförsäkringslagen eller yrkessjukdomsförsäkringslagen ifrågasättes.

1:o. Fråga om ersättning till Nils Edvin Andersson i anledning av olycksfall i arbete.

Gällande lagbestämmelser.

Enligt lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete är som regel varje arbetare försäkrad för skada till följd av olycksfall i arbetet (1 §). Med arbetare förstås i lagen — med vissa här betydelselösa undantag — envar, som mot avlöning användes till arbete för annans räkning utan att i förhållande till honom vara att anse såsom självständig företagare. För olycksfall utgår enligt vissa regler ersättning för läkarvård m. m. ävensom, under förutsättning att olycksfallet medfört sjukdom, sjukpenning med belopp, som bestämmes i förhållande till den arbetsförtjänst, som den skadade åtnjutit under — i princip — ett år, räknat tillbaka från olycksfallet. Om olycksfall efter upphörande av därav förorsakad sjukdom medfört bestående förlust eller nedsättning av arbetsförmågan under längre eller kortare tid, utgår under denna tid livränta med belopp, som är beroende på storleken av den skadades arbetsförtjänst och graden av nedsättningen i hans arbetsförmåga. Livränta utgår emellertid icke, där ej arbetsförmågan blivit nedsatt med minst en tiondel (6 §).

Ersättningsfrågans tidigare behandling.

Under målningsarbete den 4 juli 1934 föll målarmästaren *Nils Edvin Andersson*, Göteborg, ned från en stege, varvid han ådrog sig lärbensbrott. På grund av denna skada var Andersson arbetsoförmögen under tiden fr. o. m. olycksfallsdagen t. o. m. den 28 november 1934, efter vilken sistnämnda dag han enligt utfärdat läkarintyg var återställd utan kvarvarande men. Riksförsäkringsanstalten, som fann Andersson berättigad till ersättning jämlikt olycksfallsförsäkringslagen, tillerkände honom — förutom gottgörelse för läkarvård och läkarintyg — sjukpenning under tiden 5 juli—28 november 1934.

Den 19 mars 1948 inkom till riksförsäkringsanstalten ett i samma månad utfärdat läkarintyg, enligt vilket Andersson sedan den 14 februari 1948 behandlats för sviter (spikrostning) efter en år 1934 till följd av nyssnämnda olycksfall verkställd operation i ena lärbenshalsen. Då förnyat ersättningsanspråk icke framställts inom tio år efter det ersättningsfrågan senast varit föremål för prövning, förklarade sig anstalten den 13 april 1948 jämlikt preskriptionsförordningen icke kunna upptaga ersättningsfrågan till prövning.

Föreliggande framställning.

I skrivelse den 21 maj 1948 till Kungl. Maj:t har Andersson hemställt om ersättning av statsmedel dels under sjukdomstiden den 3 mars—10 maj 1948 dels ock i form av livränta för tiden därefter.

Vid skrivelsen var fogat ett den 13 maj 1948 utfärdat läkarintyg, enligt vilket Andersson, som efter operationen 1934 fått lättare värk i höften, år 1944

sökt läkare och blivit röntgad. I intyget uppgavs vidare följande. Den 3 mars 1948 intogs Andersson å sjukhus och blev påföljande dag opererad (extraktion av till stor del nedrostad spik från operationen 1934). Efter utskrivning den 17 mars 1948 erhöll Andersson fortsatt poliklinisk vård samt återupptog den 10 maj sitt arbete. Andersson hade därvid själv för läkaren bl. a. uppgivit, att han saknade kraft i benet samt knappast kunde gå på stegar. Han hade även svårt att böja sig framåt och måste ligga på knä vid allt arbete på lägre höjd. Ej heller kunde han själv ta på sig skorna. Enligt av läkaren gjorda iakttagelser förde Andersson ryggen mycket stelt samt haltade avsevärt på det dåliga benet. Sammanfattningsvis framhölls i läkarintyget, att Andersson hade besvär av sin höft men att dessa besvär troligen efter någon tid komme att minska något.

Utlåtande över framställningen.

I avgivet utlåtande har *riksförsäkringsanstalten* anfört i huvudsak följande i fråga om den ersättning, som skulle ha utgått till Andersson, om preskription icke mellankommit.

De besvär varav Andersson enligt år 1948 utfärdade läkarintyg uppgivits lida måste anses förorsakade av det honom den 4 juli 1934 övergångna olycksfallet. På grund härav skulle riks-försäkringsanstalten, därest preskription icke mellankommit, ha tillerkänt honom sjukpenning under tiden 14 februari—9 maj 1948. Fr. o. m. den 10 maj 1948 skulle anstalten, som beträffande frågan om arbetsförmågans nedsättning samrätt med sin överläkare, professorn A. Troell, ha tillerkänt honom livränta tills vidare under ett år med ett belopp av 300 kronor för år räknat, motsvarande en beräknad årlig arbetsförtjänst av 3 000 kronor och en invaliditetsgrad av 15 %. Prövning av frågan om den livränta, vartill Andersson därefter kunde finnas berättigad, hade blivit beroende av innehållet i det läkarintyg, som skulle ha införskaffats vid livräntetidens utgång.

Beträffande Anderssons familjeförhållanden och ekonomiska ställning har riks-försäkringsanstalten inhämtat följande.

Andersson är gift och har tre vuxna söner. Tillsammans med en kompanjon bedriver han målerirörelse. Hans taxerade inkomst uppgick åren 1945 och 1946 till 2 480 resp. 3 900 kronor. Han äger en av honom bebodd bostadsfastighet och uthyr ett rum i denna mot en hyra av 25 kronor per månad. Å fastigheten, som har ett taxeringsvärde av 14 000 kronor, vilar en skuld av 5 000 kronor. I övrigt har Andersson enligt egen uppgift icke några skulder men ej heller några tillgångar. Hans hustru utför icke något förvärvsarbete. En son bor i hemmet och erlägger för bostad och kost 80 kronor per månad.

Andersson är medlem av sjukkassa, varifrån han under nu ifrågavarande sjukdomstid uppburit sjukpenning med tillhoppa 294 kronor, varjämte kassan utgivit ersättning för kostnaden för sjukhusvård.

Riks-försäkringsanstalten finner det med hänsyn till omständigheterna tveksamt, huruvida Andersson av billighetsskäl bör beredas ersättning av statsmedel. Om han tillerkännes ersättning, borde emellertid därifrån avdragas vad han uppburit eller kan komma att uppbära från erkänd sjukkassa för ifrågavarande tider.

2:o. Fråga om ersättning till Carl-Enar Lundström i anledning av olycksfall i arbete.

Ersättningsfrågans tidigare behandling m. m.

För gällande lagbestämmelser har redogjorts under punkt 1:o.

Carl-Enar Lundström, född 1915, skadades genom olycksfall den 8 oktober 1929, då han var elev vid Vittjärvs jordbruksskola. Vid olycksfallet var Lundström sysselsatt med rivning av torvströ, varvid högra handen skadades å den härför använda maskinen. I anledning härav utgav arbetsgivarnes ömse-sidiga olycksfallsförsäkringsbolag sjukpenning för tiden 9 oktober—25 november 1929. Enligt slutintyg den 27 november 1929 var Lundström återställd utan kvarvarande men av olycksfallet. Sedermera inkom till försäkringsbolaget ett den 15 januari 1932 för Lundström utfärdat invaliditetsintyg. Försäkringsbolaget förklarade emellertid genom beslut den 2 februari 1932, att invaliditetsersättning icke kunde tillerkännas Lundström, då skadan icke kunde anses medföra nedsättning i arbetsförmågan med tio procent. Försäkringsrådet fastställde detta beslut.

Föreliggande framställning.

I en till Kungl. Maj:t den 27 juli 1948 inkommen skrivelse har Lundström anhållit om ersättning av statsmedel i anledning av olycksfallet. Lundström åberopade ett vid skrivelsen fogat den 10 juli 1948 utfärdat läkarintyg, enligt vilket Lundström, som är plåtslagare, hade dålig kraft i högra handen samt svårt att arbeta någon längre tid med den på grund av värk.

Sedan försäkringsbolaget beretts tillfälle att taga del av Lundströms ansökan, har bolaget genom beslut den 18 augusti 1948 förklarat, att då anspråk på ersättning icke framställts inom 10 år efter senaste åtgärd i ärendet, Lundströms rätt till ytterligare ersättning för olycksfallet jämlikt preskriptionsförordningen vore förlorad.

Utlåtanden över framställningen.

Utlåtanden i ärendet ha avgivits av riksförsäkringsanstalten och försäkringsrådet.

Riksförsäkringsanstalten har på grund av det av Lundström ingivna läkarintyget förklarat hans handskada skäligen böra anses medföra en nedsättning av arbetsförmågan med 15 %. Därest det ålegat anstalten att utgiva ersättning för skadan, skulle anstalten, under förutsättning att preskription ej mellankommit, ha tillerkänt Lundström livränta efter 15 % fr. o. m. den 26 juli 1947, då lagen den 10 juli 1947, nr 483, angående ändrad lydelse av 13 § olycksfallsförsäkringslagen (avseende jämkning av livränta) trädde i kraft, med 140 kronor för år räknat att utgå för framtiden. Vid livräntebeloppets bestämmande skulle anstalten ha beräknat Lundströms årliga arbetsförtjänst till 1 400 kronor.

Om Lundströms ekonomiska ställning uppper anstalten följande.

Sedan ett par år bedriver Lundström egen verksamhet i Stockholm såsom

plåtslagare med en årsinkomst av omkring 4 500 kronor. Lundström, som är gift och har en sexårig dotter, äger icke någon fastighet eller andra tillgångar och har skuld å 450 kronor förutom resterande skatter. För sin bostad, som består av två rum och kök, betalar han en hyra av 1 270 kronor.

Med hänsyn till Lundströms ekonomiska förhållanden samt den låga invaliditetsgrad, som olycksfallet medfört, finner riksförsäkringsanstalten tillräckliga skäl icke föreligga att tillstyrka utgivande av livränta.

Försäkringsrådet har inhämtat utlåtande av rådets medicinskt sakkunnige, överläkaren H. Nilsonne, enligt vilket invaliditeten skäligen kunde taxeras till 15 %.

Rådet (majoriteten) hade icke något att erinra mot att Lundström i särskild ordning bereddes ersättning enligt grunderna i olycksfallsförsäkringslagen, varvid ersättning syntes böra utgå fr. o. m. den 27 juli 1948, då ansökan inkom till Kungl. Maj:ts kansli.

Försäkringsrådet *Blomqvist* instämde i riksförsäkringsanstaltens utlåtande.

3:o. Fråga om ersättning till Herbert Madsen i anledning av olycksfall i arbete.

Ersättningsfrågans tidigare behandling m. m.

För gällande lagbestämmelser har redogjorts under punkt 1:o.

Appreturarbetaren *Herbert Madsen*, född 1891, ådrog sig genom olycksfall i arbete den 12 april 1935 brännskador å båda ögonen. Ömsesidiga olycksfallsförsäkringsbolaget *Textil* utgav i anledning av olycksfallet sjukpenning för tiden 13 april—7 juli 1935 samt förklarade genom beslut den 12 juli 1935, att *Madsen* icke var berättigad till livränta, enär hans arbetsförmåga icke var nedsatt med 10 %. Vid denna tid uppgick *Madsens* synförmåga å höger öga utan och med glas till nära 0,4 och å vänster öga med glas till nära 0,7. Försäkringsbolagets beslut överklagades icke.

I skrivelse som den 22 januari 1948 inkommit till riksförsäkringsanstalten, vilken numera övertagit nämnda bolags skyldigheter, anhöll ombud för *Madsen*, att anstalten måtte upptaga frågan om livränta till förnyad prövning. Samtidigt ingavs läkarintyg för honom, utfärdat den 7 januari 1948, enligt vilket synförmågan uppgick å höger öga till fingerräkning på en halv meters avstånd och å vänster öga med glas till 0,6. Genom beslut den 6 februari 1948 förklarade riksförsäkringsanstalten, att *Madsens* rätt till ersättning vore förverkad jämlikt preskriptionsförordningen. Försäkringsrådet fastställde detta beslut.

Föreliggande framställning och utlåtanden över densamma.

I skrivelse den 14 september 1948 till Kungl. Maj:t har *Madsen* genom ombud hemställt dels om ersättning i anledning av olycksfallet samt gottgörelse med 200 kronor för kostnader i ärendet, dels ock att frågan om ändring av preskriptionsreglerna måtte upptagas till prövning.

Riksförsäkringsanstalten och försäkringsrådet ha avgivit utlåtanden över framställningen.

Riksförsäkringsanstalten, som inhämtat yttrande från docenten i oftalmiatrik T. Kornerup, finner, att Madsens arbetsförmåga får anses nedsatt med 25 % till följd av olycksfallet. Därest rätten till ersättning icke varit preskriberad, skulle anstalten fördenskull tillerkänt honom livränta fr. o. m. den 7 januari 1948 — den dag då det för Madsen ingivna läkarintyget utfärdats — för livstiden efter angivna invaliditetsgrad med kronor 308:34 för år räknat, varvid hans årliga arbetsförtjänst skulle beräknats till 1 850 kronor.

Om Madsens ekonomiska förhållanden har anstalten inhämtat följande.

Madsen har fortfarande anställning som appreturarbetare hos samme arbetsgivare som vid olycksfallet med en genomsnittlig arbetsinkomst av 102 kronor per vecka. Sedan början av innevarande år har han nödgats avstå från övertids- och nattarbete. Därförut hade han i genomsnitt förtjänat 110 kronor per vecka. Han hyr bostad å ett rum och kök mot en hyra av 19 kronor per månad. Hans hustru, som är 57 år gammal, är arbetsoförmögen sedan tio år till följd av förhöjt blodtryck. Han har en son och en styvson, båda vuxna. Han saknar tillgångar.

Riksförsäkringsanstalten har intet att erinra mot att åtgärder vidtagas för beredande av ersättning åt Madsen av statsmedel enligt grunderna i olycksfallsförsäkringslagen. Då emellertid gottgörelse för kostnader i ärendet icke skulle ha utgått enligt nämnda lag, avstyrker anstalten framställningen i denna del.

Försäkringsrådet (majoriteten) instämmer i riksförsäkringsanstaltens utlåtande.

En reservant, *försäkringsrådet Geijer*, anför.

Huruvida den allmänna lagen om tioårig preskription över huvud skall anses tillämplig gent emot de enligt olycksfallsförsäkringslagen ersättningsberättigade torde vara en mycket diskutabel fråga. Ehuru preskriptionslagen icke i allo stämmer väl överens med olycksfallsförsäkringslagens tankegångar, har försäkringsrådet likväl på särskilda skäl stannat för att anse preskriptionslagen tillämplig.

Då en borgenärs rätt av domstol förklaras genom preskription förverkad, torde situationen regelmässigt vara den, att borgenären gör en materiell rättsförlust, vilken han mången gång icke haft någon möjlighet att undvika. Denna situation lärer följaktligen icke i ett speciellt fall i och för sig kunna åberopas såsom skäl för nåd.

Det synes då principiellt knappast kunna försvaras, därest de skadade — utan åberopande av ekonomiskt ömmande omständigheter — nådevägen av statsmedel på särskild ansökan erhålla samma ersättningar, som de skulle erhållit från vederbörande försäkringsinrättning, därest preskription icke mellankommit. Madsens ekonomiska situation torde enligt eljest vedertagna bedömningsgrunder icke kunna betecknas såsom ömmande. Detta torde gälla även om den f. n. okontrollerade uppgiften om hustruns sjukdom skulle vara riktig. Jag måste därför för min del anse, att Madsens framställning i sakens nuvarande läge svårligen kan tillstyrkas.

Därest en sådan ekonomisk situation som den, i vilken Madsen befinner sig, emellertid skulle anses såsom tillräckligt ömmande för att nådeinstitutet skall anses böra användas, synes mig rättvisan kräva, att en allmän författning i ämnet utfärdas, så att samma förmåner få åtnjutas av alla därtill berättigade.

4:o. Fråga om ersättning till Sievert Lundin i anledning av olycksfall i arbete.

Ersättningsfrågans tidigare behandling.

Smideshantlangaren *Gustaf Sievert Emanuel Lundin*, född 1901, ådrog sig genom olycksfall i arbete den 18 augusti 1933 kontusionssår å högra tummen samt distorsion av tummens basalled. I anledning av skadan tillerkände riksförsäkringsanstalten Lundin sjukpenning för tiden 19 augusti—25 september 1933. Av invaliditetsintyg den 10 oktober 1933 framgick, att han vid ansträngning fick smärtor i högra tummens basalled och att grova kraften i leden var nedsatt. Anstalten förklarade emellertid genom beslut den 16 oktober 1933, att, då olycksfallet icke kunde anses ha medfört nedsättning av hans arbetsförmåga med minst en tiondel, livränta icke kunde tillerkännas honom. Beslutet överklagades icke.

Den 23 april 1946 drabbades Lundin av ett nytt olycksfall, varvid han skadade högra långfingret. I ett i samband med detta olycksfall utfärdat läkarintyg angavs, att högra lillfingrets böjformåga var nedsatt till följd av olycksfall år 1918, att högra pekfingrets mellanled var stel efter olycksfall utom arbetet år 1923 samt att högra tummen till följd av upprepade kontusioner och vrickningar under årens lopp i sin helhet var något ansvalld samt hade avsevärt nedsatt grov kraft. Anstalten, som vid fastställande av invaliditetsgraden tog hänsyn till de tidigare ådragna skadorna, tillerkände genom beslut den 25 september 1946 Lundin livränta efter en invaliditetsgrad av 10 % under ett halvt år. Detta beslut fastställdes av försäkringsrådet. Efter att ha meddelat ytterligare ett beslut om livränta under ett halvår, tillerkände anstalten den 26 augusti 1947 Lundin livränta med 260 kronor om året efter nyssnämnda invaliditetsgrad att utgå för framtiden. Då Lundin upplyst, att han förorsakats mest besvär av olycksfallet den 18 augusti 1933, meddelade anstalten i sistnämnda beslut tillika, att rätten till ytterligare ersättning i anledning av olycksfallet 1933 enligt preskriptionsförordningen vore förverkad. Beslutet överklagades icke.

Föreliggande framställning jämte utlåtanden över densamma.

I en till socialdepartementet den 22 maj 1948 inkommen skrivelse har Lundin gjort framställning om ersättning till följd av skadan år 1933. Enligt ett vid framställningen fogat läkarintyg besvärades Lundin av värk i höger tumme samt av allmän känsla av kraftlöshet och fumlighet i högra handen, varjämte även vänstra handens funktion till följd av olycksfall icke var fullgod.

Av utredningen i ärendet framgår att Lundin, vilken efter olycksfallet 1946 ej kunnat återgå som smideshantlangare utan numera arbetar såsom slipare, alltjämt är anställd hos samma arbetsgivare — aktiebolaget Scania-Vabis — som vid olycksfallet 1933 samt att han f. n. åtnjuter en arbetsförtjänst av ca 130 kronor per vecka. Han är fränskild och har hushållerska, vilken även har

förfärdigande. Lundin, som inte har några skulder, betalar i hyra för sin bostad 102 kronor i månaden.

Över framställningen ha riks-försäkringsanstalten och försäkringsrådet av-givit utlåtande.

Riksförsäkringsanstalten anför i huvudsak följande.

Med hänsyn till det av Lundin ingivna läkarintyget har anstalten funnit skadan vid olycksfallet den 18 augusti 1933 skäligen böra anses medföra ned-sättning av Lundins arbetsförmåga med 15 %. Härvid har hänsyn tagits till skadorna vid de förut inträffade olycksfallen. Därest rätten till ersättning icke varit preskriberad, skulle anstalten ha tillerkänt Lundin livränta efter nämnda invaliditetsgrad med 300 kronor för år fr. o. m. den 26 juli 1947, då lagen den 10 juli 1947, nr 483, angående ändrad lydelse av 13 § i olycksfalls-försäkringslagen (avseende jämkning av livränta) trädde i kraft. Vid liv-räntans bestämmande skulle Lundins årliga arbetsförtjänst jämlikt 9 § olycks-fallsförsäkringslagen i dess lydelse vid tiden för olycksfallet fastställts till 3 000 kronor.

Med hänsyn till Lundins jämförelsevis goda ekonomiska förhållanden samt den låga invaliditetsgrad ifrågavarande olycksfall medfört, finner riks-försäkringsanstalten tillräckliga skäl icke föreligga för att tillstyrka utgivande av livränta till Lundin av statsmedel.

Försäkringsrådet har inhämtat utlåtande av sin medicinskt sakkunnige, överläkaren H. Nilsonne, som bl. a. anför.

Den skadade har en ganska derangerad höger hand med förändringar i samtliga fingrar utom i ringfingret. Lagförsäkrade skador äro de i långfingret och tummen. För den förstnämnda skadan utgår f. n. livränta efter 10 % invaliditet. För tumskadan har 1933 meddelats ej 10 % och denna skada är nu preskriberad. Totalinvaliditeten kan med hänsyn till kraftnedsättningen måhända beräknas till 25 à 30 %. Frånsett långfingerskadan, för vilken han erhåller 10 %, vilket torde vara i överkant, är den övriga invaliditeten sålunda 15 %, varav det mesta kommer på tummen. Bortsett från preskriptionsför-hållandena skulle alltså följderna av tumskadan f. n. kunna taxeras till 12 %.

Försäkringsrådet har anfört, att ehuru Lundins ekonomiska ställning f. n. synes vara tillfredsställande, har rådet icke något att erinra mot att Lundin på grund av ifrågavarande olycksfall beredes ersättning av statsmedel enligt grunderna i olycksfallsförsäkringslagen.

Försäkringsrådet Blomqvist, med vilken *ledamoten Kuylenstierna* instämde, var av skiljaktig mening och fann i likhet med riks-försäkringsanstalten till-räckliga skäl icke föreligga för utgivande av ersättning av statsmedel.

5:o. Fråga om ersättning till Axel Pettersson i anledning av yrkes-sjukdom (silikos).

Gällande lagbestämmelser.

Lag om försäkring för vissa yrkessjukdomar utfärdades den 14 juni 1929 och trädde i kraft den 1 januari 1930. Enligt 1 § skall den, som jämlikt lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete är försäkrad för skada

till följd av sådant olycksfall, anses vara försäkrad jämväl för yrkessjukdom, som uteslutande eller till övervägande del framkallats genom inverkan av vissa i paragrafen uppräknade ämnen. Genom lagändring den 12 september 1930 upptogs bland de uppräknade ämnena stendamm, varigenom lagen erhöll tillämplighet å den genom stendamm framkallade yrkessjukdomen silikos (stendammslunga). Lagändringen trädde i kraft den 1 januari 1931.

Enligt 7 § i lagen (jämlikt paragrafens lydelse efter lagändring den 26 juni 1936) är rätten till ersättning för yrkessjukdom förfallen, om ej arbetsgivaren underrättats eller framställning om ersättning gjorts inom två år från sjukdomens yppande eller den senare tidpunkt, då arbetaren erhöll vetskap om sjukdomens art.

Ersättningsfrågans tidigare behandling m. m.

Erik Axel Pettersson, född 1892, är anställd såsom gruvarbetare hos Rid-darhytte aktiebolag. Den 7 juli 1947 inkom till riksförsäkringsanstaltens arbetarskyddsbyrå för central granskning en den 25 juni 1947 vid föreskriven läkarbesiktning tagen röntgenfilm av Petterssons lungor. Sedan filmen på anstaltens begäran granskats av docenten Gunnar Jönsson, uttalade denne, att Pettersson led av silikos stadium III. Med anledning härav anmodades arbetsgivaren att till anstalten insända anmälan och läkarintyg angående Petterssons yrkessjukdom. I läkarintyget, vilket utfärdats den 17 augusti 1947, upp-gavs att Pettersson led av silikos stadium III, att hans lungor röntgenunder-sökts år 1936, då han var anställd hos Bolidens gruvaktiebolag, att vid jämförelse med röntgenfilmerna från denna undersökning en uttalad progress ägt rum, att Pettersson år 1946 börjat bli andfädd vid tungt arbete och gång i stegar samt att Petterssons arbetsförmåga vore att anse såsom nedsatt i högre grad fr. o. m. den 1 juli 1947.

För bestämmande av tidpunkten för sjukdomens yppande översände anstalten samtliga röntgenfilmer av Petterssons lungor till docenten Jönsson, vilken i utlåtande den 4 november 1947 uttalade, att röntgenfilmerna visade förändringar av den typ, som förekommer vid silikos, samt att förändringarnas utseende vid första undersökningstillfället, den 12 september 1936, motsvarade stadium I och vid senaste undersökningen den 25 juni 1947 stadium III.

Genom beslut den 12 december 1947 förklarade riksförsäkringsanstalten, att anstalten funnit yrkessjukdomen stendammslunga ha yppats hos Pettersson den 12 september 1936 och att, då frågan om ersättning i anledning av förenämnda sjukdom icke tidigare varit föremål för anstaltens prövning, anstalten på grund av bestämmelserna i preskriptionsförordningen funnit sig icke kunna upptaga ersättningsfrågan till prövning. Över detta beslut ha besvär icke anförts.

Föreliggande framställning och utlåtanden över densamma.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 10 januari 1948 har Pettersson anhållit, att ersättning av statsmedel måtte beredas honom för hans sjukdom.

Över framställningen ha riks försäkringsanstalten och försäkringsrådet avgivit utlåtanden.

Riksförsäkringsanstalten har upplyst, att Pettersson genom anstaltens försorg blivit undersökt av en specialist. Härom anför anstalten i huvudsak följande.

I ett den 1 maj 1948 avgivet utlåtande över undersökningen har överläkaren vid Söderby sjukhus docenten T. Bruce uttalat, att Pettersson lider av silikos stadium III med avsevärd skrumpling och emfysemvandling av lungorna samt att yrkessjukdomen medfört en betydligt nedsatt funktion hos lungorna, som gäve sig uttryck i en betydande andfåddhet redan vid rätt ringa påfrestning. Pettersson borde icke vara i stånd att utföra annat än helt lätt arbete. Den av silikosen orsakade nedsättningen av arbetsförmågan kunde uppskattas till 66 $\frac{2}{3}$ %. Bruce fann det anmärkningsvärt, att Pettersson alltjämt vore i stånd att ombesörja det arbete han hade att utföra som gruvborrare. Sannolikt måste det vara med uppjudande av mycken ansträngning, som han alltjämt kunde utföra sitt gamla arbete. Yrkessjukdomen vore så framskriden, att man måste räkna med ett fortskridande, även om Pettersson hädanefter icke utsattes för möjligheten av inhalation av kiselsyredamm.

Av riks försäkringsanstaltens närmare utredning i ärendet framgår, att Pettersson i stort sett alltsedan år 1907 arbetat i verksamhet, där fara förelegat för stendammslunga. Han hade alltjämt full arbetstid med ackordsavlöning, och arbetsinkomsten under tiden maj 1947—april 1948 uppgick till 5 544 kronor; en fullgod arbetare förtjänade under samma tid i motsvarande arbete ca 6 000 kronor.

Beträffande Petterssons ekonomiska ställning har riks försäkringsanstalten inhämtat, att han är ogift och ej har några barn samt äger en fastighet, taxerad till 5 500 kronor, jämte banktillgodohavanden, efter avdrag för skuld, å 3 000 kronor.

För egen del anför riks försäkringsanstalten bl. a. följande.

Billighetsskäl tala för att Pettersson i anledning av sin yrkessjukdom beredes ersättning av statsmedel. Med hänsyn till att han ej själv vidtagit några åtgärder för att erhålla ersättning enligt yrkessjukdomsförsäkringslagen för sin sjukdom ävensom till hans ej obetydliga inkomst av arbete synes ersättning dock icke böra utgå för tid före den 12 januari 1948, då hans framställning inkom till Kungl. Maj:t.

För tiden fr. o. m. den 12 januari 1948 skulle riks försäkringsanstalten, därest ersättningsrätten icke varit preskriberad, ha tillerkänt Pettersson livränta med 666 kronor 67 öre för år räknat att utgå t. o. m. den 11 juli 1949, dock med avdrag för dagarna 29 april—1 maj 1948, vilka åtgått för ovan nämnda specialistundersökning och för vilka sjukpenning utgivits med belopp överstigande beloppet av å samma tidsperiod belöpande livränta. Därvid skulle sjukdomen uppskattats ha nedsatt arbetsförmågan med 33 $\frac{1}{3}$ %, och Petterssons arbetsförtjänst under ett år, räknat tillbaka från dagen för sjukdomens yppande, beräknats till 3 000 kronor. Å livräntan skulle ha utgått dyrtidstilllägg med 20 % under år 1948. Frågan om ersättning åt Pettersson efter den 11 juli 1949 skulle ha prövats med hänsyn till hans dåvarande arbetsförmåga och av sjukdomen orsakade tillstånd.

Försäkringsrådet tillstyrker, att åtgärder vidtagas för att bereda Petters-

son ersättning jämlikt grunderna i yrkessjukdomsförsäkringslagen. Rådet har inhämtat utlåtande av sin medicinskt sakkunnige docenten Alf Westergren, enligt vilket nedsättningen av arbetsförmågan år 1948 syntes böra räknas något högre än till 33 $\frac{1}{3}$ %. I fråga om ersättningens storlek anför försäkringsrådet.

Livränta jämte dyrtidstillägg bör utgå till Pettersson fr. o. m. den 7 juli 1947, då de röntgenbilder, som tagits av Petterssons lungor den 25 juni 1947, inkommo till riks-försäkringsanstalten, dock med avdrag för dagarna 29 april—1 maj 1948, då sjukpenning utgätt. Försäkringsrådet finner med stöd av Westergrens utlåtande i ärendet, att invaliditetsgraden bör beräknas till 33 $\frac{1}{3}$ % för tiden 7 juli 1947—1 maj 1948 och 50 % för tiden fr. o. m. den 2 maj 1948 tills vidare.

Försäkringsråden Rörmy, Löfmark och Haynez samt ledamoten Hultman ansågo sig icke böra ingå på frågan om graden av Petterssons arbetsförmåga utan endast med överlämnande av Westergrens utlåtande tillstyrka, att Pettersson bereddes ersättning enligt grunderna i yrkessjukdomsförsäkringslagen räknat fr. o. m. den 7 juli 1947.

Försäkringsrådet Lundberg, med vilken försäkringsråden Geijer och Blomqvist samt ledamoten Kuylenstierna förenade sig, anförde.

Några generella bestämmelser finnas icke, vilka reglera frågan om ersättning i fall, då på grund av gällande bestämmelser om preskription någon förlorat sin rätt till ersättning enligt olycksfallsförsäkringslagen och yrkessjukdomsförsäkringslagen. Härav blir en följd, att ersättning i angivna fall endast kan utgå, då vederbörande äger kännedom om att möjlighet föreligger att genom framställning hos Kungl. Maj:t erhålla ersättning. Detta kan icke anses tillfredsställande och blir det än mindre för den händelse vid prövning av dylika framställningar frågan om sökandens ekonomiska förhållanden anses vara utan betydelse. Då generella bestämmelser saknas, synes ersättning böra utgå endast därest ekonomiskt sett ömmande omständigheter föreligga.

I förevarande fall är upplyst, att sökanden, som icke har försörjningsplikt, trots att hans sjukdom röntgenologiskt sett är i långt framskridet stadium, alltjämt är i fullt arbete med en årsinkomst av ca 5 500 kronor, vilken blott med ca 500 kronor understiger arbetskamraternas. Vidare är upplyst, att klaganden äger bostadslägenhet samt ett mindre kapital. Ömmande omständigheter i ekonomiskt avseende kunna i nuvarande läge ej anses föreligga. Sökandens framställning bör därför f. n. icke föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd; sökanden givetvis obetaget att återkomma med ny ansökan för den händelse hans ekonomiska situation skulle ändras.

6:o. Fråga om ersättning till Hilda Bergman i anledning av yrkessjukdom (silikos).

Gällande lagbestämmelser.

För gällande lagbestämmelser har redogjorts under punkt 5:o.

Framställning om ersättning.

Hilda Sofia Bergman, född Andersson, har i skrivelse till Kungl. Maj:t den 22 april 1948 anhållit om ersättning av statsmedel i anledning av hennes makes sjukdom och död.

Utredning i ärendet jämte utlåtanden över framställningen.

Av den av riksförsäkringsanstalten verkställda utredningen i ärendet inhämtas i huvudsak följande.

Sökandens make, kommunalarbetaren *Karl August Bergman*, född 1892, hade deltagit i arbete där fara förelegat för silikos, dels under tiden 1 mars 1918—15 december 1938 vid anställning hos Riddarhytte aktiebolag dels förmodligen 1939 vid sprängningsarbete i Västerås. Den 28 februari 1944 hade han undersökts å lasarettet i Västerås för besvär från luftrören, vilka besvär förelegat sedan december 1943. Vid samtidigt företagen röntgenundersökning konstaterades silikos i stadium II samt lungtuberkulos.

Riksförsäkringsanstalten anför därefter.

Yrkessjukdomen stendammslunga bör sålunda anses yppad den 28 februari 1944, varom Bergman erhållit kännedom senast den 9 mars 1944. För bibehållande av rätten till ersättning skulle alltså enligt 6 och 7 §§ yrkessjukdomsförsäkringslagen arbetsgivaren ha underrättats eller framställning om ersättning ha gjorts före den 9 mars 1946. Såvitt anstalten kunnat utrona, har emellertid sådan underrättelse icke lämnats, och framställning om ersättning har ej heller skett förrän genom förevarande ansökan. Rätten till ersättning torde alltså vara förfallen.

Bergman avled den 1 januari 1947, närmast på grund av lungtuberkulos. Enligt uttalande av överläkaren vid Söderby sjukhus, docenten T. Bruce, bör hela det hos Bergman föreliggande lungsjukdomskomplexet uppfattas som yrkessjukdom och dödsfallet anses föranlett av dylik sjukdom.

Beträffande Hilda Bergmans ekonomiska omständigheter har inhämtats följande.

Sökanden, som är född 1896, har en lägenhet om ett rum med kokvrå och betalar härför 700 kronor per år. Hon har fyra gifta döttrar, vilka äro sjukliga och därför icke kunnat lämna modern någon hjälp. Hon äger ej kapital. Bouppteckningen efter mannen utvisade en behållning av 192 kronor. I »förskott» å den pension, som kan komma att tillerkännas henne av statsmedel, erhåller hon från socialvårdsbyrån i Västerås 100 kronor per månad. Från Västerås erkända sjukförsäkring utgår sjukhjälp till fru Bergman på grund av oförmåga till arbete. För henne utfärdad läkarintyg ger vid handen, att hon sedan den 20 maj 1947 lider av neurasteni, bröstvärk, magsmärtor, smärtor i höger arm samt melankoli.

För egen del anför anstalten, att, därest rätten till ersättning icke varit förfallen, skulle jämlikt yrkessjukdomsförsäkringslagen till sökanden ha utgivits livränta fr. o. m. den 2 januari 1947 med 975 kronor för år räknat. Vid livräntans bestämmande skulle den avlidnes årliga arbetsförtjänst jämlikt 9 § olycksfallsförsäkringslagen i dess lydelse vid tiden för sjukdomens yppande ha fastställts till 3 900 kronor.

Med hänsyn till att synnerligen ömmande omständigheter synas föreligga, tillstyrker anstalten, att åtgärder vidtagas för att tillerkänna Hilda Bergman livränta av statsmedel jämlikt grunderna för yrkessjukdomsförsäkringslagen.

Försäkringsrådet har inhämtat yttrande från sin medicinskt sakkunnige docenten Alf Westergren. Denne framhåller, att silikosdiagnosen är mycket

osäker, men då icke oväsentlig expositions-möjlighet torde ha förelegat och då röntgenbilden är förenlig med antagande av något silikos, kan stendamm-slunga anses yppad den 28 februari 1944. I överensstämmelse med praxis borde hela tillståndet därigenom räknas som silikos.

Försäkringsrådet instämde i riksförsäkringsanstaltens utlåtande i ärendet.

7:o. Fråga om ersättning till Gustav Arnold Eriksson i anledning av olycksfall i arbete.

Gällande lagbestämmelser.

Enligt 9 § olycksfallsförsäkringslagen i dess före den 1 januari 1949 gällande lydelse må vid bestämmande av *livränta* till skadad, som ej fyllt 18 år, den årliga arbetsförtjänsten ej beräknas till lägre belopp än som motsvarar den arbetsförtjänst, som den skadade med hänsyn till arten av sitt arbete vid tiden för olycksfallet skäligen kan antagas ha kommit att åtnjuta vid nämnda ålder, därest olycksfallet ej inträffat. Vid bestämmande av *sjukpenning* skall däremot den årliga arbetsförtjänsten — även i fråga om minderåriga — i regel beräknas med hänsyn till den verkliga arbetsinkomsten under ett år, räknat tillbaka från olycksfallet.

Enligt lagändring den 26 juni 1948, som trätt i kraft den 1 januari 1949, skall beträffande skadad under 21 år vid bestämmande av *livränta* arbetsförtjänsten i stället beräknas efter vad han vid sistnämnda ålder kunde antagas ha förtjänat. Vad Sälunda stadgats skall äga motsvarande tillämpning även vid bestämmande av *sjukpenning* åt honom för tid efter utgången av den månad, varunder han fyllt 21 år. Enligt övergångsbestämmelserna skall ersättningsanspråk i denna del i anledning av olycksfall, som inträffat före den 1 januari 1949, bedömas enligt äldre lag.

Ersättningsfrågans tidigare behandling.

Metallarbetaren *Gustav Arnold Eriksson*, född 1920, skadades den 17 september 1936 genom olycksfall i arbete, då han under anställning som lagerarbetare vid aktiebolaget Nymans verkstäder i Uppsala föll ned i en hisstrumma. Eriksson ådrog sig brott å vänstra underarmen jämte kontusionssår i ansiktet. Han tillerkändes — förutom ersättning för läkarvård — sjukpenning för tiden 18 september—16 november 1936, därvid den årliga arbetsförtjänsten med ledning av föreliggande uppgifter beräknades ej ha uppgått till 945 kronor. Enligt vid tiden för olycksfallet gällande lydelse av 6 § olycksfallsförsäkringslagen utgjorde sjukpenningen vid denna arbetsförtjänst en krona 50 öre för dag. Efter den 16 november 1936 var Eriksson enligt utfärdat läkarintyg återställd från skadan utan kvarvarande men. Sedermera har Eriksson emellertid haft upprepade recidiv av armskadan. Sälunda var han på grund av sjukdom orsakad av denna skada arbetsoförmögen under tiden 14—17 april 1939 och under tiden 16 juni—16 december 1941. Under sistnämnda tid genomgick Eriksson viss operation och var i anledning därav intagen å sjukhus. Även

för dessa perioder utgick sjukpenning med ett belopp av en krona 50 öre för dag.

Efter sjukdomstillståndets upphörande den 16 december 1941 kvarstod visst men av skadan i form av bl. a. tryckömhet och rörelseinskränkning i vänstra handleden. Eriksson tillerkändes därför genom skilda beslut livränta å 173 kronor 34 öre för år räknat för tiden 17 december 1941—16 juni 1944 efter en invaliditetsgrad av 10 % och en i enlighet med 9 § olycksfallsförsäkringslagen beräknad årlig arbetsförtjänst av 2 600 kronor. Efter den 16 juni 1944 ansågs arbetsförmågan med stöd av läkarintyg icke vara nedsatt med minst 10 %, varför livränta efter sistnämnda dag icke kunde utgå.

Den 26 mars 1947 inkom till riks försäkringsanstalten nytt läkarintyg, utvisande att Eriksson under tiden 26 februari—10 mars 1947 varit intagen å sjukhus och ånyo undergått operation för armskadan. Enligt intyget beräknades Eriksson med hänsyn till det av skadan orsakade nya sjukdomstillståndet bliva fullständigt arbetsoförmögen i minst tre månader. Med stöd härav tillerkändes Eriksson sjukpenning fr. o. m. den 26 februari 1947. På grund av sedermera inkomna läkarintyg har fortsatt sjukpenning t. o. m. den 16 augusti 1948 tillerkänts honom. Sjukpenningen har liksom tidigare utgått med en krona 50 öre för dag. För tiden 17 augusti 1948—16 augusti 1949 har Eriksson tillerkänts livränta efter en invaliditetsgrad av 20 %.

I en till försäkringsrådet den 16 maj 1947 inkommen skrivelse har Eriksson hos rådet anhållit om högre sjukpenning än en krona 50 öre för dag för de sjukdomsperioder, som föranletts av att skadan recidiverat. Eriksson framhöll därvid, att hans årliga arbetsinkomst utgjorde 4 725 kronor. Skrivelsen föranledde icke någon annan rådets åtgärd än att Eriksson upplystes om att den årliga arbetsförtjänsten vid sjukpenning och livränta bestämdes enligt grunder, som angivas i olycksfallsförsäkringslagen.

Föreliggande framställning och utlåtanden över densamma.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 24 januari 1948 har Eriksson gjort framställning om ersättning för olycksfallet beräknad efter den inkomst han åtnjöt vid de olika sjukdomstillfällena.

Över framställningen ha utlåtanden avgivits av riks försäkringsanstalten och försäkringsrådet.

Riksförsäkringsanstalten anför.

Beträffande frågan huruvida i förevarande fall särskild ersättning av statsmedel skall kunna utgå utöver den sjukpenning, som utgivits eller kan komma att utgivas enligt olycksfallsförsäkringslagen, måste riks försäkringsanstalten på grund av konsekvenserna ställa sig tveksam därtill. Anstalten vill för sin del dock icke motsätta sig, att Eriksson av billighetsskäl beredes dylik ersättning. Om ersättning anses böra ifrågakomma, skulle sådan förslagsvis kunna utgivas med belopp motsvarande den sjukpenning, som enligt olycksfallsförsäkringslagen utgår vid den för livräntan bestämda arbetsförtjänsten, 2 600 kronor, minskat med den Eriksson enligt lagen tillkommande sjukpenningen. Vid denna arbetsförtjänst utgör sjukpenningen vid förlust av arbetsförmågan 5 kronor för dag. Han skulle sålunda vid förlust av arbetsförmågan komma

att erhålla ett tillägg till sjukpenningen med 3 kronor 50 öre för dag. Ersättning enligt denna beräkningsgrund synes kunna utgivas fr. o. m. den 26 februari 1947, då Eriksson på grund av recidiv av skadan senast blev arbetsoförmögen.

Försäkringsrådet, som förutsätter, att sökandens ekonomiska ställning ej väsentligt överstiger inkomstläget för en vanlig lönearbetare, instämmer i riksförsäkringsanstaltens utlåtande i ärendet.

Försäkringsrådet Lundberg, med vilken *försäkringsrådet Geijer* instämde, var av skiljaktig mening och anförde.

Vid de lagändringar, som under årens lopp företagits i olycksfallsförsäkringslagen och yrkessjukdomsförsäkringslagen, måste hava varit förutsett, att — då de nya bestämmelserna av försäkringstekniska skäl icke ansetts böra gälla i fråga om olycksfall, som inträffat eller sjukdom som yppats före lagändringens ikraftträdande — situationer liknande den i förevarande ärende kunna uppstå. Skola sådana resultat av lagstiftningen, som i förevarande fall uppstått, i fortsättningen undvikas, synes detta böra ske på sådant sätt, att icke endast de personer, som hos Kungl. Maj:t göra framställning om högre ersättning än lagen medgiver erhålla sådan, utan på sådant sätt t. ex. genom generella bestämmelser, att alla i liknande situation oberoende av ekonomiska förhållanden av statsmedel beredas samma förmån. Vid avgörandet av frågan, huruvida sådana generella bestämmelser böra utfärdas, måste emellertid beaktas, att desamma måste komma att omfatta många andra situationer än den som föreligger i det aktuella fallet. Därest på grund härav eller av andra skäl dylika generella bestämmelser icke anses böra utfärdas, torde ersättning av nåd endast böra ifrågakomma om särskilt ömmande omständigheter föreligga. Tillfredsställande utredning härom föreligger emellertid icke i ärendet.

Jämväl *försäkringsrådet Blomqvist* reserverade sig och erinrade, att statsmakterna icke ansett sig böra ens beträffande sjukpenning för tiden efter den nya lagens ikraftträdande den 1 januari 1949 ställa den, som skadats dessförinnan såsom minderårig, i bättre läge än enligt då gällande lag. *Blomqvist* anförde härefter i huvudsak följande.

Med hänsyn härtill bör ersättning nådevägen icke utgivas annat än möjligen när synnerligen ömmande omständigheter föreligga. Sådana kunna icke här anses vara förhanden. Det förhållandet, att den skadade är och kan beräknas kvarstå i ett löneläge, vari kroppsarbetare i allmänhet befinna sig, kan icke utgöra skäl för ersättning av nåd. Detta förhållande torde nämligen föreligga i övervägande flertalet fall, där skadade på grund av ifrågavarande bestämmelser fått oskäligt låg sjukpenning. Anses det, att högre sjukpenning skall utgå i fall av ifrågavarande art, bör detta ske genom generella bestämmelser, eventuellt såsom tillägg till övergångsbestämmelserna till de den 1 januari 1949 ikraftträdande ändringarna i olycksfallsförsäkringslagen. En sådan övergångsbestämmelse skulle kunna få det innehåll, att för skadad, som före lagens ikraftträdande drabbats av olycksfall före fyllda 18 år, sjukpenning för tid efter den 31 december 1948, sedan den skadade uppnått nämnda ålder, skall utgå beräknad efter den arbetsförtjänst, den skadade med hänsyn till arten av sitt arbete vid tiden för olycksfallet skäligen kunde antagas hava kommit att åtnjuta vid 18 års ålder, därest olycksfallet ej inträffat.

Försäkringsråden Aae och *Haynez* samt *ledamoten Berg* voro såtillvida från beslutet skiljaktiga, att de utan att ingå på frågan om Erikssons ekonomiska ställning instämde i riksförsäkringsanstaltens utlåtande.

8:o. Fråga om ersättning till Tyra Israelsson i anledning av olycksfall i arbete.

Gällande lagbestämmelser.

Enligt 7 § lagen om försäkring för olycksfall i arbete i dess före den 1 januari 1949 gällande lydelse, vilken alltjämt skall tillämpas å olycksfall före nämnda tid, utgår, då olycksfall medfört en arbetares död, begravningshjälp med en tiondel av hans årliga arbetsförtjänst, dock minst 250 kronor. Härjämte utbetalas livräntor till vissa efterlevande, bl. a. till den avlidnes änka, när äktenskapet slutits före olycksfallet, så länge hon lever ogift å ett årligt belopp motsvarande en fjärdedel av arbetsförtjänsten, samt till vart och ett av hans barn, vare sig det är fött inom eller utom äktenskapet, till dess det uppnår sexton års ålder å ett årligt belopp motsvarande en sjättedel av arbetsförtjänsten. Om livräntorna till efterlevande enligt nu angivna grunder tillsammans överstiga två tredjedelar av den årliga arbetsförtjänsten, skola de nedsättas till sammanlagt detta belopp.

Enligt kungörelsen den 30 juni 1942, nr 678, med särskilda bestämmelser om tillämpning av lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete å arbetare, som användas till arbete för statens räkning, skall, därest staten är att anse såsom arbetsgivare enligt nämnda lag, av statsverket utgivas ersättning i enlighet med bestämmelserna i lagen. Beträffande arbetare vid statens vattenfallsverk gäller därvid, att, sedan riksförsäkringsanstalten beslutat om rätten till ersättning samt om ersättningens art och storlek, denna utgives av vattenfallsstyrelsen.

Framställning om ersättning.

Den 17 oktober 1947 omkom genom olyckshändelse i Harsprångets kraftverksbygge under arbete hos statens vattenfallsverk bergarbetaren *Gustaf Adolf Paulusson*. Han efterlämnade trolovad samt med henne två minderåriga barn, födda 1945 och 1946; i januari 1948 födde hans trolovade ytterligare ett barn. Samtliga tre barn äro trolovningsbarn.

I anledning av olycksfallet ha den avlidnes tre barn tillerkänts livräntor med vardera 800 kronor per år tills de uppnå 16 års ålder. Livräntorna utgivas av vattenfallsstyrelsen.

I skrivelse den 23 april 1948 har *komministern i Malmberget John-Ivar Jälén* gjort framställning om utbetalande av livränta jämväl till Paulussons trolovade, Tyra Dagmar Israelsson. Jälén åberopade, att det hade varit de trolovades avsikt att ingå äktenskap samt att Tyra Israelsson nu med sina barn levde under svåra ekonomiska förhållanden i Malmberget.

Utlåtanden över framställningen.

Utlåtanden i ärendet ha avgivits av riksförsäkringsanstalten, försäkringsrådet och vattenfallsstyrelsen.

Riksförsäkringsanstalten finner billighetsskäl tala för att Tyra Israelsson tillerkännes ersättning enligt grunderna i olycksfallsförsäkringslagen. Beträffande ersättningens storlek anför anstalten i huvudsak följande.

Därest olycksfallsförsäkringslagen varit tillämplig skulle Tyra Israelsson under tiden 18 oktober 1947—11 januari 1948 varit berättigad till en livränta, motsvarande en fjärdedel av den avlidnes årliga arbetsförtjänst, som bestämts till 4 800 kronor, eller sålunda å 1 200 kronor för år. Fr. o. m. den 12 januari 1948 — det yngsta barnets födelsedag — skulle livräntan ha nedsatts till 1 066 kronor 67 öre för år och envar av barnens livräntor fr. o. m. samma dag hava fastställts till 711 kronor 12 öre för år på grund av lagens bestämmelse, att livräntorna till efterlevande tillsammans ej må överstiga två tredjedelar av den avlidnes årliga arbetsförtjänst.

I förevarande fall kunna emellertid barnens livräntor icke nedsättas under det belopp av 800 kronor för år, som tillkommer dem enligt lag. Då härigenom av det belopp, 3 200 kronor, som utgör två tredjedelar av årliga arbetsförtjänsten, 2 400 kronor tagits i anspråk, återstår 800 kronor, vilket belopp — såvitt avser tiden fr. o. m. den 12 januari 1948 — torde kunna tillerkännas Tyra Israelsson i årlig livränta, intill dess det äldsta barnet fyller sexton år eller eljest intill dess ettdera av barnen före fyllda sexton år avlider. Med tillämpning av grunderna i lagen kan livräntan till Tyra Israelsson från tid, då någon av barnens livräntor sålunda upphör, utgå med 1 200 kronor för år, liksom för tiden före den 12 januari 1948.

Försäkringsrådet anser, att i fall av förevarande art livränta i särskild ordning endast bör tillerkännas under förutsättning att synnerligen ömmande omständigheter föreligga. Med hänsyn till storleken av de livräntor, tillhoppa 2 400 kronor, som tillerkänts den avlidnes barn, samt till de allmänna barnbidragen avstyrker försäkringsrådet utgivandet av livränta.

Vattenfallsstyrelsen framhåller, att till följd av barnens späda ålder kan modern ej på länge ägna sig åt något förvärvsarbete utan är för familjens uppehälle hänvisad till samhällets hjälp. Styrelsen finner synnerligen ömmande omständigheter vara för handen och tillstyrker, att Tyra Israelsson av statens vattenfallsverks driftmedel tillerkännes livränta med av riksförsäkringsanstalten angivna belopp så länge hon lever ogift.

9:o. Fråga om ersättning till Anna Österman i anledning av olycksfall i arbete.

Gällande lagbestämmelser.

Enligt förordningen den 11 juni 1918, nr 375, angående en särskild för fiskare avsedd försäkring mot skada till följd av olycksfall, kan fiskare hos riksförsäkringsanstalten försäkra sig mot skada vid olycksfall, som härflyter från utövningen av fiskeyrket. Med hänsyn till arbetsförtjänsten meddelas försäkring i olika försäkringsklasser. Har olycksfallet medfört den försäkrades död, utgå begravningshjälp och livräntor enligt grunderna i olycksfallsförsäkringslagen. När äktenskapet slutits före olycksfallet utgives sålunda — i fråga om olycksfall före den 1 januari 1949 — till efterlevande

make livränta å ett årligt belopp motsvarande en fjärdedel av den avlidnes årliga arbetsförtjänst, så länge livröntetagaren lever ogift.

Föreliggande framställning och utlåtande över densamma.

Fiskaren *Anton Hilarius Österman* från Sankt Anna, född 1876, vilken hos riksförsäkringsanstalten var försäkrad enligt förenämnda förordning, omkom genom drunkningsolycka den 9 september 1948 i samband med förberedelser för fiske. Österman hade sedan 1912 sammanlevt med *Anna Lydia Vilhelmina Svensson*, född 1888, som enligt Kungl. Maj:ts beslut den 7 juli 1939 erhållit rätt antaga släktnamnet Österman. Med henne hade han två barn, födda 1913 och 1917.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 4 november 1948 har *Anna Österman* gjort framställning om livränta med till efterlevande make utgående belopp. Att någon vigsel mellan henne och *Anton Österman* icke kommit till stånd, berodde enligt *Anna Österman* på den avlidnes säregna livsåskådning.

Av den genom riksförsäkringsanstaltens försorg verkställda utredningen framgår, att *Anna Österman* på grund av svårt eksem samt allmän klenhet vore mindre arbetsför. Hon bodde hyresfritt samt hade i sparmedel ca 1 100 kronor. Barnen vore ej i stånd att nämnvärt bidra till hennes försörjning. Kyrkoherden i församlingen vitsordade, att den avlidne och *Anna Österman* enligt församlingsböckerna sammanlevat sedan hösten 1912 samt intygade, att *Anna Österman* levde under fattiga villkor och mer än väl behövde det tillskott till sin försörjning, som en livränta i detta fall skulle utgöra.

Riksförsäkringsanstalten, som avgivit utlåtande i ärendet, har med hänsyn till föreliggande omständigheter intet att erinra mot att ersättning tillerkännes sökanden enligt grunderna i fiskarförsäkringsförordningen. Då den avlidne var försäkrad enligt förordningen i försäkringsklass med en årlig arbetsförtjänst av 1 200 kronor, skulle anstalten, därest *Anna Österman* varit gift med den avlidne, ha utgivit livränta till henne med 300 kronor för år.

Departementschefen.

Jag torde först få upptaga till behandling de under punkterna 1:0—5:0 i det föregående återgivna ärendena (frågor angående ersättning åt *Nils Edvin Andersson*, *Carl-Enar Lundström*, *Herbert Madsen*, *Sievert Lundin* och *Axel Pettersson*). I dessa ärenden avse framställningarna ersättning enligt grunderna i olycksfallsförsäkringslagen eller yrkessjukdomsförsäkringslagen, oaktat fordringsanspråken gentemot vederbörande försäkringsinrättning gått förlorade jämlikt förordningen den 4 mars 1862 om tioårig preskription m. m. Denna förordning anses i praxis tillämplig beträffande fordringsanspråk, som äro grundade på nämnda lagar. Detta innebär, såvitt angår olycksfall i arbete, att försäkringsinrättning anses befriad från ersättningsskyldighet om olycksfallet icke anmälts till inrättningen inom tio år från den tidpunkt då det samma inträffade. Likaså anses inrättningen befriad när tio år förflutit sedan visst olycksfall senast varit föremål för handläggning. I 7 § yrkessjukdoms-

försäkringslagen finns en särskild preskriptionsbestämmelse, enligt vilken rätten till ersättning för yrkessjukdom är förfallen, om ej arbetsgivaren under rättats eller framställning om ersättning gjorts inom två år från sjukdomens yppande eller den senare tidpunkt, då arbetaren erhöll vetskap om sjukdomens art, eller, där sjukdomen inom tid som nu sagts föranlett arbetarens död, inom två år från dödsdagen. I den mån ett på sistnämnda lag grundat ersättningsanspråk ej preskriberats enligt denna bestämmelse, kan det bli underkastat tioårspreskription.

Under de senaste åren har ett icke obetydligt antal fall, då tioårig preskription inträtt, underställts riksdagen.

Ett dylikt ärende behandlades i propositionen 1943: 23. Vid anmälan av nämnda proposition anförde jag (s. 5) bl. a., att skäl stundom kunna föreligga att, trots att fordran som grundas på olycksfallsförsäkringslagen blivit preskriberad, utgiva ersättning av statsmedel i anledning av olycksfallet. En ansökan om dylik ersättning syntes nämligen böra bifallas i fall, då det måste anses vara särskilt obilligt gentemot den skadade, om han bleve utan varje ersättning. En förutsättning för utgivande av ersättning måste uppenbarligen jämväl vara, att det icke föreläge någon tvekan om att den yppade skadan förorsakats av det olycksfall, om vilket vore fråga. Med hänsyn till det bedömande ur billighetssynpunkter, som sålunda borde ske, syntes fråga om utgivande av ersättning i fall, då anspråket därpå preskriberats, böra prövas i varje särskilt fall.

Sedermera ha preskriptionsärenden av ifrågavarande slag underställts riksdagen genom propositionerna 1945: 173, 1946: 83, 1947: 47 och 179 samt 1948: 62 och 256. På grund av dessa propositioner har riksdagen i femton fall medgivit, att ersättning av statsmedel må utgå då fordringsanspråket mot försäkringsinrättningen gått förlorat till följd av tioårig preskription.

1944 års riksdag har (skr. nr 385) i anledning av en inom riksdagen väckt motion anhållit, att Kungl. Maj:t måtte taga i övervägande frågan om ändrade regler för preskription av fordran på ersättning enligt olycksfallsförsäkringslagen samt på ersättning enligt militärsättningsförordningen för skada till följd av olycksfall. Andra lagutskottet anförde i sitt utlåtande (nr 53) över motionen, att det icke kunde bestridas att en tillämpning av preskriptionsbestämmelserna på ifrågavarande ersättningsanspråk i många fall framstode såsom obillig. Särskilt vore detta förhållandet i sådana fall, då skada i anledning av olycksfall yppats först lång tid efter det olycksfall som förorsakat skadan. Utskottet anförde vidare bl. a., att därest ett undantagande från tioårspreskriptionen av dessa fordringar ansåges böra göras, kunde ifrågasättas, om icke särskilda preskriptionsbestämmelser borde införas i olycksfallsförsäkringslagen. Såsom utgångspunkt för preskriptionen kunde då väljas exempelvis den tidpunkt, då skadan yppades eller då fordran på ersättning tidigast kunnat göras gällande. Eventuellt kunde preskriptionstiden göras kortare än tio år.

Med anledning av riksdagens nämnda skrivelse har Kungl. Maj:t den 7

juli 1944 uppdragit åt socialvårdskommittén att till behandling upptaga det i skrivelsen avsedda spörsmålet. Kommittén har i ett i januari 1949 till försvarsdepartementet avgivet betänkande angående ändrade bestämmelser om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, anført, att ifrågavarande spörsmål av kommittén kommer att upptagas till behandling vid den pågående översynen av olycksfallsförsäkringslagen. Tills vidare ville kommittén föreslå, att Kungl. Maj:t utverkade riksdagens be- myndigande för Kungl. Maj:t att besluta, att anspråk på ersättning eller fort- satt ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänst- göring, finge upptagas till prövning utan hinder av att föreskriven tid för anspråkets framställande försuttits. Detta förslag har ännu icke varit före- mål för Kungl. Maj:ts prövning.

För egen del får jag med avseende å preskriptionsfallen anföra följande. Starka skäl tala otvivelaktigt för att preskriptionsreglerna beträffande er- sättningar enligt olycksfallsförsäkringslagen och yrkessjukdomsförsäkrings- lagen ändras. Detta spörsmål synes dock icke böra upptagas innan social- vårdskommitténs förslag i ämnet föreligger. Emellertid ha statsmakterna under de senaste åren skapat en praxis, enligt vilken ersättning av stats- medel i relativt vidsträckt omfattning beviljas i fall då tioårig preskription inträtt. I flertalet av dessa preskriptionsfall har situationen varit den, att ett olycksfall i arbete eller en yrkessjukdom till en början icke medfört sådan verkan att livränta kunnat utgå men sedermera förorsakat större invaliditet, varvid dock ersättningsanspråket preskriberats innan ansökan om ersättning ingivits. I andra fall har den skadelidande — i regel på grund av okunnighet om föreliggande ersättningsmöjlighet — försummat att göra ansökan om ersättning inom tio år från det att ett olycksfall inträffat.

Den utveckling, som ägt rum sedan jag i förenämnda proposition 1943: 23 framlade vissa synpunkter på preskriptionsfallen, torde kunna sägas ha lett till ett något välvilligare bedömande av dessa fall än som skulle ha följt av en sträng tillämpning av de då angivna riktlinjerna. Sålunda har den om- ständigheten att den skadelidandes ekonomiska förhållanden kunnat be- traktas som förhållandevis tillfredsställande icke föranlett att ersättning vägrats. Någon begränsning till sådana fall som kunna betecknas såsom speciellt ömmande har alltså icke skett.

Ett bifall till framställningarna i de i det föregående under 1:0—5:0 åter- givna fallen synes stå i överensstämmelse med förenämnda praxis. Jag för- ordar därför, att riksdagens medgivande utverkas till utgivande av stats- medel av ersättning enligt de grunder, som skulle ha gällt om preskription ej mellankommit. Ersättning bör härvid utgå till Andersson fr. o. m. den 14 februari 1948, till Lundström fr. o. m. den 27 juli 1948, till Madsen fr. o. m. den 22 januari 1948, till Lundin fr. o. m. den 22 maj 1948 samt till Pet- tersson fr. o. m. den 7 juli 1947. Från ersättningsbeloppen torde böra avdragas belopp, motsvarande vad från erkänd sjukkasse under berörda tid utgivits eller kan komma att utgivas till följd av ifrågavarande olycksfall eller yrkes-

sjukdom. Den av Madsen begärda gottgörelsen för kostnader i samband med framställningen m. m. kan jag däremot icke tillstyrka.

Det torde emellertid få anses som ett önskemål, att i fortsättningen varje preskriptionsfall icke skall behöva genom proposition underställas riksdagen. I avbidan på att frågan om preskriptionsreglerna löses synes det lämpligt, att riksdagen bemyndigar Kungl. Maj:t att efter hörande av riks försäkringsanstalten och försäkringsrådet för framtiden avgöra ifrågavarande preskriptionsfall. Härvid synes Kungl. Maj:t böra uppdraga åt riks försäkringsanstalten att underställa Kungl. Maj:t de preskriptionsfall, som i framtiden komma att handläggas av anstalten eller annan försäkringsinrättning.

Preskriptionsfallen torde böra prövas av Kungl. Maj:t enligt de av statsmakterna i praxis godtagna riktlinjerna. Ersättning torde liksom hittills skett böra bestämmas till det belopp, som skulle ha utgått därest preskription ej mellankommit. Ersättningsbeloppen torde böra utgivas från förslagsanslaget till Statsverket åliggande, av andra medel ej utgående ersättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m. Med hänsyn till de i regel jämförelsevis små belopp, som kunna utgå i livräntor i ifrågavarande fall, synes det icke sannolikt, att den ekonomiska belastningen för statsverket blir av mera betydande storlek.

Jag övergår härefter till det under punkten 6:o i det föregående behandlade fallet (fråga om ersättning till Hilda Bergman). I detta fall är fråga om preskription av ersättningsrätten till följd av föreskriften i 7 § yrkes sjukdomsförsäkringslagen att rätten till ersättning för yrkessjukdom är förfallen, om ej arbetsgivaren underrättats eller framställning om ersättning gjorts inom två år från sjukdomens yppande eller den senare tidpunkt, då arbetaren erhöll vetskap om sjukdomens art. Jag anser mig icke böra f. n. föreslå utverkande av riksdagens bemyndigande för Kungl. Maj:t att avgöra preskriptionsärenden av detta slag. I nu ifrågavarande fall äro emellertid omständigheterna sådana, att jag i likhet med riks försäkringsanstalten och försäkringsrådet tillstyrker, att ersättning må utgå av statsmedel såsom om rätten till ersättning icke förfallit.

Jag behandlar härefter det under punkten 7:o i det föregående upptagna fallet (fråga om ersättning till Gustav Arnold Eriksson).

Genom de år 1948 beslutade ändringarna i olycksfallsförsäkringslagen har för dem, vilka som minderåriga skadats genom olycksfall i arbete, den beräknade inkomsten vid en uppnådd ålder av 21 år lagts till grund för bestämmandet av såväl livränta som sjukpenning för tid efter nämnda ålder. Ändringarna innebära i detta avseende att åldern beträffande livränta höjts från 18 till 21 år och att den tidigare bestämmelsen, att sjukpenningens storlek skulle beräknas efter inkomsten vid olycksfallet, upphävts. Den nya lagen är dock icke tillämplig i fråga om äldre olycksfall.

Av handlingarna i ärendet framgår, att Eriksson vid 16 års ålder 1936

skadades genom olycksfall i arbete, varvid sjukpenningens belopp med hänsyn till hans arbetsinkomst under året närmast före olycksfallet fastställdes till en krona 50 öre. Till följd av skadan har Eriksson senare under vissa perioder uppburit sjukpenning med nämnda belopp, senast under tiden 26 februari 1947—16 augusti 1948. Eriksson uppbär f. n. livränta, vilken beräknats med hänsyn till hans arbetsinkomst vid 18 års ålder.

Ett bifall till Erikssons framställning om sjukpenning, beräknad efter den inkomst han uppburit vid varje sjukdomsperiod, kan jag icke förorda. Med hänsyn till sjukpenningens låga belopp, den långa tidrymd nämnda sjukpenning de senaste åren utgått samt den omständigheten, att han jämväl i framtiden kan komma att uppbära sjukpenning, anser jag emellertid billighetsskäl tala för att Eriksson av statsmedel beredes viss utfyllnad av sjukpenningen. Detta bör ske på så sätt att den sammanlagda sjukpenningen i enlighet med riksförsäkringsanstaltens av försäkringsrådets majoritet tillstyrkta förslag beräknas på grundval av Erikssons arbetsinkomst vid 18 års ålder, 2 600 kronor, d. v. s. den arbetsinkomst som lagts till grund för beräkningen av livräntan. Detta innebär, att Erikssons sjukpenning skulle ökas från en krona 50 öre till fem kronor för dag. Ersättningen torde få utgå fr. o. m. den 26 februari 1947 eller ingången av den senaste långvariga period, varunder Eriksson tillerkänts sjukpenning.

Beträffande det under punkten 8:o i det föregående behandlade ärendet (fråga om ersättning till Tyra Dagmar Israelsson) får jag anföra följande.

Av handlingarna i ärendet framgår, att den avlidne Paulusson och Tyra Israelsson voro trolovade samt att de bodde tillsammans med sina barn, vilka samtliga voro trolovningsbarn. Tyra Israelsson hade intet förvärvsarbete utan ägnade sig helt åt hemmets skötsel. Ehuru barnen tillerkänts årliga livräntor med tillhoppa 2 400 kronor samt för dem utgå allmänna barnbidrag med sammanlagt 780 kronor per år, torde Tyra Israelsson likväl för sitt uppehälle vara i behov av ekonomiskt stöd. Den omständigheten, att trolovningen icke fullföljdes med äktenskap, synes i detta fall icke böra utesluta henne från sådan livränta, som skulle ha tillkommit henne såsom änka. Jag vill erinra, att enligt folkpensioneringslagen sammanlevnad sedan avsevärd tid under äktenskapsliknande förhållanden jämställts med äktenskap. Jag förordar med hänsyn till angivna omständigheter, att ersättning får utgå enligt riksförsäkringsanstaltens förslag fr. o. m. den 18 oktober 1947.

Det må anmärkas, att i ett i viss mån likartat ärende, där dock lysning till äktenskap två gånger avkunnats, riksdagen 1944 (prop. nr 224; rd. skr. nr 300) medgav, att livränta utbetalades till den efterlevande trolovade efter samma grunder, som skulle ha gällt, därest äktenskap ingåtts före olycksfallet.

Av handlingarna i det under punkten 9:o återgivna ärendet (fråga om ersättning åt Anna Österman) framgår, att den avlidne Österman och sökanden sammanbott sedan 1912, att äktenskap ej ingåtts till följd av den avlidnes personliga

uppfattning angående vigseln samt att Anna Österman för sitt uppehälle är beroende av ekonomiskt stöd. Omständigheterna äro enligt min mening även i detta fall sådana, att livränta bör utgå efter samma grunder, som skulle ha gällt därest äktenskap kommit till stånd. Ersättning torde därvid böra utgå fr. o. m. den 10 september 1948.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

dels medgiva, att av det under femte huvudtiteln uppförda förslagsanslaget till Statsverket åliggande, av andra medel ej utgående ersättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m. må utbetalas

1) i anledning av det Nils Edvin Andersson den 4 juli 1934 övergångna olycksfallet, för tiden fr. o. m. den 14 februari 1948, ersättning med belopp, som, därest preskription icke mellankommit, skulle ha utgått jämlikt lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete,

2) i anledning av det Carl-Enar Lundström den 8 oktober 1929 övergångna olycksfallet, för tiden fr. o. m. den 27 juli 1948, ersättning med belopp, som, därest preskription icke mellankommit, skulle ha utgått jämlikt lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete,

3) i anledning av det Herbert Madsen den 12 april 1935 övergångna olycksfallet, för tiden fr. o. m. den 22 januari 1948, ersättning med belopp, som, därest preskription icke mellankommit, skulle ha utgått jämlikt lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete,

4) i anledning av det Gustaf Sievert Emanuel Lundin den 18 augusti 1933 övergångna olycksfallet, för tiden fr. o. m. den 22 maj 1948, ersättning med belopp, som, därest preskription icke mellankommit, skulle ha utgått jämlikt lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete,

5) i anledning av den yrkessjukdom, som Erik Axel Pettersson ådragit sig, för tiden fr. o. m. den 7 juli 1947, ersättning med belopp, som, därest preskription icke mellankommit, skulle ha utgått jämlikt lagen den 14 juni 1929 om försäkring för vissa yrkessjukdomar,

6) till Hilda Sofia Bergman i anledning av den yrkessjukdom, som hennes avlidne man Karl August Bergman ådragit sig, för tiden fr. o. m. den 2 januari 1947, livränta med belopp, som, därest preskription ej mellankommit, skulle ha utgått jämlikt lagen den 14 juni 1929 om försäkring för vissa yrkessjukdomar,

7) vid sjukdom i anledning av det Gustav Arnold Eriksson den 17 september 1936 övergångna olycksfallet, för tiden fr. o. m. den 26 februari 1947, ersättning med belopp motsvarande den sjukpenning, som enligt lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete utgår vid en årlig arbetsförtjänst av 2 600 kronor, minskat med den Eriksson enligt lagen tillkommande sjukpenningen;

dels medgiva, att till Tyra Dagmar Israelsson må av statens vattenfallsverks driftmedel utbetalas en livränta å 1 200 kronor för år fr. o. m. den 18 oktober 1947, så länge hon lever ogift, dock att under tiden fr. o. m. den 12 januari 1948 till dess någon av de hennes barn tillkommande livräntorna upphör Tyra Israelssons livränta nedsättes till 800 kronor;

dels medgiva, att till Anna Lydia Vilhelmina Österman må av det under femte huvudtiteln uppförda förslagsanslaget till Bidrag till fiskares försäkring utbetalas en livränta å 300 kronor för år räknat fr. o. m. den 10 september 1948 så länge hon lever ogift;

dels ock bemyndiga Kungl. Maj:t att, i fall då ersättningsanspråk jämlikt olycksfallsförsäkringslagen eller yrkessjukdomsförsäkringslagen gått förlorat till följd av tioårig preskription, med anlitande av förslagsanslaget till Statsverket åliggande, av andra medel ej utgående ersättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m. bevilja ersättning högst med belopp, som skulle ha utgått jämlikt nämnda lagar, därest ersättningsanspråket icke varit preskriberat.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Lars Lemne.